

СТ А Н О В И Щ Е

От: *проф. д-р Еленита Кирилова Великова;*
УНСС, КАТЕДРА „ИКОНОМИКА НА ТУРИЗМА“;
Научна специалност „Икономика и управление (Туризм)“

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** в професионално направление 3.8 Икономика, по научна специалност *„Икономика и управление (туризм)“* в УНСС.

Автор на дисертационния труд: *Виолета Иванова Башова*
Тема на дисертационния труд: *Анализ на факторните възможности за спа туризма*

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 180/31.01.2023 г. на Ректора на УНСС и Решение от първото заседание на научното жури, проведено на 27.02.2023 г.

1. Информация за докторанта

Докторантът се е обучавал по докторска програма към *катедра „Икономика на туризма“, факултет „Икономика на инфраструктурата“* на УНСС по научна специалност *Икономика и управление, професионално направление 3.8. Икономика* съгласно Заповед на Ректора на УНСС № 711/06.04.2016 г. Обучението е осъществено в *задочна* форма през периода 2016 – 2023 година.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Дисертационният труд е с общ обем от 270 страници компютърно набран текст. От тях 232 страници са увод, основен текст и заключение, 9 страници – списък на използваната литература, 8 страници приложения. Библиографският апарат включва 159 литературни източника на български и чуждестранни автори. В текста се съдържат 17 таблици и 27 фигури. В структурно отношение трудът е съставен от три глави, увод и заключение. В тях последователно са разгледани същността и

особеностите на спа туризма и са изследвани факторните възможности за развитието му в България.

Темата на дисертационния труд е формулирана добре. Значимостта и актуалността ѝ са ясно обосновани, предвид все по-голямото значение на спа индустрията в съвременното туристическо развитие и стремежът на все повече дестинации да се насочват към предлагането на този специализиран продукт, с отговорност и грижа към здравето на днешния турист. Докторантът приема, че „чрез проучване и анализ на първична и вторична информация, могат да се определят факторните възможности за развитието на спа туризма в България“. От така определената цел, са изведени и шестте изследователски задачи на дисертацията.

Предметът и обектът на изследване са добре дефинирани, целта и задачите са коректно изведени, като прецизно отразяват извършената изследователска работа от докторанта. Дисертационната теза, че наличният рекреационен потенциал в дадена дестинация, както и условията, осигурени и реализирани от различни субекти, опериращи в сферата на туризма, са от фундаментално значение за спа предприемачите и развитие на техния бизнес, е развита и доказана с потвърждаването на четири хипотези, послужили като основа за разработването на насоки и препоръки към организациите. Със своите достойнства се отличават методологията на изследването, възможностите за изпълнението му и вероятността за постигане за нови научни знания и приноси, ограниченията на обекта и предмета, както и системата от измерители и показатели за анализ, оценка и прогноза и източниците на информационно осигуряване. Изложението и използваната литература показват, че докторантът се е запознал със значителен брой литературни източници. Стилът на дисертацията също е много добър. На структурата на дисертационния труд може да се даде много добра оценка.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

В дисертационния труд могат да бъдат очертани редица предимства, които са с научен и научно-приложен характер. Първоначално логично са изяснени терминологично включените в дисертацията термини, въз основа на които в последствие са направени всички анализи и изследвания. Изведена е спецификата на спа туризма и е анализирано актуалното му състояние. Дефинирана е взаимовръзката между спа и факторната обусловеност на дестинацията. В основата на втора част от дисертацията е заложен анализът на спа бизнеса в България и сравнителен поглед със съседни държави, въз основа на генетичните, реализационните и провокационни фактори и предпоставките за развитие. Първите две части на дисертационния труд са основа за предложената впоследствие

методика за изследване и реализиране на спа концепция в дестинацията, обект на проучване. Въз основа на разработени анкетни карти е проведено проучване за установяване на нагласите на потребителите, спа експерти и на представителите на туристически фирми относно дейността и продуктите на спа индустрията. Анализът на резултатите дава възможност за извеждане на коректни, научно-обосновани и практико-приложни изводи за развитието на сектора в страната във връзка с предлагането на превантивна грижа за здравето.

Изведеният методически инструментариум дава възможност на докторант Башова да постигне поставената в дисертационния труд основна цел и да реши набелязаните задачи. **Разработването на труда установява факторните възможности, водещи до развитие на спа туризъм при отчитане на неговото икономическо и личностно-човешко въздействие, на чиято основа са предложени препоръки за бъдещо поведение.** Разработената методика за развитие на спа сферата в България може да се използва като основа за други научни изследвания за рекреативен туризъм.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

В дисертационния труд могат да бъдат отчетени редица приноси с научен и практико-приложен характер. По-конкретно имам предвид следните:

- Обобщено е научното познание за спа туризма, като са изведени неговите особености, обхват, цели, ползи от приложението му и роля за развитието на туристическата индустрия;
- Изследвани и разкрити са състоянието и тенденциите в развитието на спа туризма;
- Извършен е икономически анализ и са изтъкнати предпоставки за туристическо предлагане въз основа на факторна обусловеност;
- Предложена е методика за изследване, пускане в експлоатация и развитие на спа обект, чрез анализиране на наличните ресурси, необходими за осъществяване на дейността му;
- Изведени са насоки и стратегии за бъдещо поведение на предприемачите в областта на спа туризма, и предложени препоръки за усъвършенстване на държавната политика, потреблението на спа туристически продукт и квалификацията на кадри в сферата.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

По вид и брой представените публикации съответстват на обявените от докторанта в приложения списък. Общо са представени шест публикации. Пет от тях са доклади, представени на значими научни форуми, а една е статия, публикувана в списание, индексирано във вторични бази данни. Считаю, че тези публикации представят реално постиженията на докторанта и са достатъчно представителни, за да ги огласят пред академичната общност и заинтересованите делови кръгове от практиката.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът достоверно възпроизвежда съдържанието на труда. Подготвен е в обем от 55 страници компютърно набран текст и е съставен от седем части, които в максимална степен отразяват изследователската работа на докторанта.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Въпреки достойнствата на дисертационния труд могат да бъдат очертани и някои слабости, които са характерни за всеки млад изследовател. Те не са особено сериозни и са с препоръчителен характер, което не поставя под съмнение изразените достойнства на дисертационния труд. Препоръчвам в бъдещата си работа докторант Башова да насочи усилията си разработване на практически наръчници за работа в спа обектите.

8. Заключение

В дисертационния труд са поставени ясни цели и задачи, които докторант Башова безспорно е постигнала и изпълнила. Анализите са коректни, препоръките обосновани и произтичащи от резултатите от изследването. Докторантът демонстрира умения за задълбочен и аргументиран анализ, обобщения и критично мислене. Анализиранията дисертация представлява творческо постижение, което като тематика, теоретични обобщения, изводи и препоръки има своето безспорно значение за теорията и практиката в туризма.

Всичко това ми дава основание да предложа на уважаемите членове на научното жури да присъдят на Виолета Иванова Башова образователната и научна степен „доктор“ по научна специалност „Икономика и управление (Туризм)“, професионално направление 3.8. Икономика.

19.03.2023 г./ гр. София

Подпис:
/проф.д-р Е.Великова/